

СВОБОДА СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗІВ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 143. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 20-го червня 1936. VOL. XLIV. No. 143. Jersey City, N. J., Saturday, June 20, 1936. THREE CENTS

ЮНІ ПІДТРИМУЮТЬ РУЗВЕЛТА

НЮ-ЙОРК. — Центральна юнійна рада Нью-Йорку й околиць, в якій брали участь 350 делегатів, що заступали 500 робітничих юній і 800,000 членів, ухвалила в наступних виборах цілою силою підтримувати кандидатуру Рузвелта. Ухвала перейшла майже одностайно, бо Рузвелта називали «приятелем організованої праці» та висказала свій жаль з приводу рішення найвищого суду, яким суд спинював заходи президента довести край до скорого добробуту.

БОРОТЬБА НА ЯЗИКИ.

ВАШИНГТОН. — Предсідник Національного Комітету Републіканської Партії, Гемилтон, вивзав предсідника Демократичної Партії, Фарлея, щоб той назвав бодай шість стейтів, у яких Рузвелт здобуде у наступних президентських виборах більшість. Бо, як то собі розраховував Гемилтон, президент Рузвелт не повинен здобути ні одного стейту. У відповідь на те Фарлей вичислив усі 48 стейтів і зчегри вивзав Гемилтона назвати шість стейтів, які здобуде Ландон, бо за його розрахунками Ландон не здобуде ні одного стейту.

ЗАБУВАЮТЬ ПРО ДУХОВІ ПОТРЕБИ ФАРМЕРІВ.

ЧЕПЕЛ ГІЛ (Норт Каролайна). — Професор Вилемс виголосив в університеті Норт Каролайна доклад, у якому дорикав урядові і ріжним політичним партіям, що мало займаються проблемами фермера. А коли навіть займаються, то підходять до них виключно з матеріального боку, а забувають про його душу, його настрої, його уподобання, його моральні потреби. Під тим оглядом фермера чомусь уважають в цілості самовистарчалним, і моральною стороною його життя не цікавляться ніхто.

ЖІНКИ ГОЛОСЯТЬСЯ ДО ПРОВІДУ.

ДУРГАМ (Нью Гемпшир). — В університеті Нью Гемпшир відбули свою конференцію жінки з десяти стейтів, що покінчили університетську освіту. Д-р Катерина Мек Гейл була головою цієї конференції. У своїм докладі вона передала вагу тої ролі, яку жінка відіграє, чи повинна відігравати в суспільному житті, та заклкала жінок, щоб вони в першій мірі підучувалися на провідниць, бо тільки через добрих провідниць жінки могутимуть сповнитися в суспільній житті свої завдання.

ПОВОРОТ ЖИДІВ ДО ЮДАЇЗМУ.

НЮ-ЙОРК. — Заходом „Національної Ради Жидів" відбувся в Нью-Йорку відит з дискусіями, на якому говорили три головні бесідники, Гуткайн, Коген і Ловенталь. Вони перестерігали американських жидів перед можливістю антисемітизму в Америці, подібного до антисемітизму гітлерівського в Німеччині. Д-р Коген зокрема закликав жидів до повороту до юдаїзму, «себто до національного духа жидівської раси, в якому є накопичена мудрість і моральні вартости їх раси з кількох тисяч літ.

ПРОСЛІДЖУЮТЬ ГРУПУ ТАВНСЕНДА.

ВАШИНГТОН. — Конгресова комісія, назначена для прослідження групи Тавнсенда, подала звіт своєї діяльності. У тому звіті сказано, що ціла теорія Тавнсенда, яка обіцяє людям понад 60 літ життя пенсію \$200 місячно, а вслід за тим обіцяє усунення безробіття, бо, коли забереється всіх старших людей з праці, то через те для молодших розкриються посади, є в цілості хибна і не має найменшого економічно-наукового узаasadнення. Тавнсенд запозичив цю теорію з одної газетної статті, змінивши тільки висоту пенсії і число літ. Тавнсенд навіть не пробує узаasadнити глибше своєї теорії, а від наукових запитів утікає. Він і його прихильники за кілька останніх літ зібрали серед суспільности на свій рух мільон доларів, які то гроші вони в більшій частині обернули на своє особисте збагачення. Звіт також каже, що прохання за цю пенсію, яку за твердженнями прихильників Тавнсенда підписали 11,000,000 осіб, підписали всього 800,000 осіб. Тавнсендові погрожують судовою розправою.

БОРОТЬБА ЗО СТРАЙКОЛОМАМИ.

КЕНТ (Огайо). — В електричній компанії Блека і Декера вибух страйку. Компанія наняла страйколомів. Щоб розігнати пікетуючих робітників, страйколомі наїхали на них двома товаровими автоматами. Кількох робітників ранено. На цю вістку позбігались інші страйкуючі робітники, узброєні в кріси та револьвери, і розпочали зо страйколоміми огнеспальну боротьбу, що тривала кілька годин. Завітали національну сторожу, яка привернула порядок, арештувавши страйколомів за провокацію. Населення міста стоїть по стороні страйкерів.

НІМЕЧЧИНА РОЗБУДОВУЄ ФЛОТУ.

З літака, що знісся дуже високо вгору, підглянула розвідка одної з західних держав маневри німецької флоту. Кажуть, що Німеччина має тепер таку флоту, що є вержішальним чинником на Балтику і на Німецьким морі.

ВЕЛИКІ ПОЖЕЖИ.

13-літній хлопчик Іван Големба з Бонішина, пов. Золочів, хотіли пімститися на батьку, який не дозволив йому піти на Богослуження, підпалив його стайню. При сильному вітрі вогонь розгорівся швидко і перекинувся на ціле село. Згоріли 32 господарства, разом 90 будинків. Учась гашенні робити взяли 7 сільських і одна пожежна сторожа з Золочева. — В Матуліні того ж повіту згоріли 52 господарства, а в сусідньому селі Трудовачу 20 господарств. Вогонь сиринчили діти, бавлячися сиринками.

ГАРЯЧЕ ДЖЕРЕЛО У ГОРОДЕНІ.

Підчас земних робіт при будові ливальні у Городені трапили на джерело з гарячою водою. Це розмірно рідке явище викликало велике зацікавлення в Городені й околицях, а також у наукових колах, які повідомлено про повноту подію.

ЗЛОВЖИВАННЯ.

Зловживання у збарзському повітовому відділі були предметом судової розправи в Тернополі. Інспектора повітового відділу, Ферд. Розточива, засуджено за те, що домагався і брав хабарі, на 14 місяців в'язниці і позбавлення громадянських прав на 5 літ. Екзекутор повітового відділу Тадей Дзедзіц дістав 6 місяців в'язниці, а рахмістра Стеф. Корчовського увільнено.

ЛЕГКОВАЖАТЬ „НОВУ" ЧИСТКУ.

Центральний комітет КП(б) оголосив догану партійним комітетам одеського і чернігівського району за помилки, які вони поповнили при видаванні нових партійних легітимаций. З короткої телеграми у „Правді" з 10. травня ц. р. виходить, що нову чистку злегковажили районні комітети. Партія наказала перевести особисту розмову з кожним комуністом, але практика виявила, що це звичайна формальність. Тому центральний комітет заповів, що незабаром переведе нову контролю діяльності районних комітетів у згаданих районах.

ГРОМАДСЬКИЙ САМОСУД.

В селі Керниці, пов. Городок Ягайлоский, населення зробило самосуд над злодієм, якого приловили в неділю у крамниці місцевої кооперативи. Його стягнули зі стриху, куди він сховався, звязали шнуром і перевели на площу перед церквою. Тут кілька парубків привязали його до стовпа і били, чим попало. Сотки народу приглядалися тій ексекції. Опісля побитого до крові водили по селі, а жінки відставили на поліцію.

СИБІР ПЕРЕПОВНЕНИЙ ЗАСЛАНЦЯМИ.

„Соціалістический Вестник" з 10. травня ц. р. помістив довшу статтю з довгим списком партійних товаришів, які є на засланні. І так герой з відомого процесу проше меншевінів, Суханов, є в концентраційному таборі у Верне-Уральську, де інші засланці його бойкотують за його ролі у процесі. Суханов склав свою заяву на письмі, що згаданий процес заінцізувало ГПУ, визначило докладно ролі поодиноким підсудним і приобіцяло, що суд увільнить підсудних. Однак своєї обіцянки не додержало. Суханов зникнув з табору. Концентраційні табори в західній Сибірі та Уралі переповнені „ленінградцями", себто тими десятиками тисяч ленінградських громадян, яких по вбивстві Кірова вислали цілу весну на схід. В таборах є теж тисячі валиничих службовиків східно-китайської залізничі, які після продажу залізничі Японії далися намовити до повороту до ССРСР, де вони не могли погодитися з новими умовами життя і тому їх як білогвардійців позамикали в таборах. Десятки і сотні тисяч комуністів заповняють усі місця на засланні, де їх висилають як „партійне сміття".

ВЕЛИКІЯ ІНДІЄЦЬ.

В Індії почали святкувати 75-ліття одного з найславніших своїх людей, Рабіндранат Тагора, що є одночасно претом, драматургом, повістварем та суспільним діячем. В Європі почули про нього вперше у 1912 р. Від того часу почав він перекладати деякі свої твори на англійську мову та відразу звернув на себе увагу. Його перший перекладний твір „Гітанджал" (Пісня в дарунок) досі ще перекладають та читають у ріжних модах. Після війни приїдав він нагороду Нобля і приїждив до Європи, виступав у ріжних столицях з висказами. Популярність його в той час була дуже велика. В Індії Тагор заснував школу, що мала за завдання поєднати педагогічні рідні методи виховання з західньо-європейськими. Пробував Тагор виступати теж як суспільний реформатор, але його спроба співробітництва з Гандієм не дала наслідків. Вони переговорили довго і листувались, але не дійшли до порозуміння і Тагор зрікся подільничої діяльності в користь літератури. За 50 літ своєї літературної праці написав він з яких вісторі тисячі поем, чимало повістей і драм. З цього всього, з оригіналу з бенгальської мови, перекладли на ріжні європейські мови тільки кілька томів.

ЗА ЗЛОВЖИВАННЯ В МІСЬКІЙ УПРАВІ В ПЕРЕМІШЛІ.

В Перемішлі скінчився дво-тижневий процес проти 16 магистратських урядовців і службовців за ріжні зловживання. Інкасента Людв. Кабалу засудили на півтора року в'язниці, Яна Ричая на 10 місяців, урядниці Ноґова і Чернова та урядовець Ребен дістали по 6 тижнів, а інші обвинувачені по 50 зл. гривин. Вісьмох обвинувачених увільнено.

КРИВІ СТРАЙКИ.

Польська Агенція Телеграфічна подає, що в Красноставі, в повіті лублинським, прийшло до страйку робітників, що заняті при публичних роботах. Підчас заворушень поліція почала стріляти до робітників. Наслідок: одного робітника вбито і двоє ранено.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СПІВАК-ТЕНОР.

Є ним п. Михайло Дуда, галичанин, який від низки літ проживає в Чехословаччині і де одночасно з інжирсько-гірничими студіями скінчив своє вишколення як співак. Недавно п. Дуда виступив у Празі зі своїм власним концертом, на якому мав дуже гарний успіх. Фаховий критик часопису „Народні Політика" лише про нього: „П. Дуда має в своїм горлі гарний матеріал, звучний, сильний голос справжньої тенорової закраски. Своєю оперу підготову виказав в гонорів аріяж Дворжака, Верді, Монюшка, Бізета і Пуччіні та в низці чеських і українських пісень".

НІМЦІ В ГАЛИЧИНІ.

„Евангелішер Пресдінст" у Познані перевів статистику німецького населення в Галичині, оцінюючи його на 40,000 осіб. Офіційна статистика з 1931 р. начислила тільки 20,000 німців. По віроісповіданні німецький елемент складається у 3/5 з евангеліків, у 2/5 з католиків.

НОВІ КОСТЕЛИ В УКРАЇНСЬКИХ СЕДАХ.

Польський архієпископ Твардовський перевів візитацію на терені городенського і сянтинського повіту, причому посвятив новий костел у Ясенів Пільному. Опісля, переїхав у Пільночичину та Березанщину. Станіславський єпископ кс. Базак посвятив новобудований костел у Павелчу під Станіславом.

ЖАХЛИВЕ САМОГУБСТВО ГІМНАЗИСТА.

На залізничному шляху біля Кульпаркова під Львовом знайшли тіло молодого чоловіка з відтятою головою. Із знайдених при ньому документів показалося, що це 18-літній Василь Цебринський, учень VII кл. української гімназії у Львові, родом із Черніховецького повіту, Мешкав у бурсі при вул. Курковій, звідки його віддалили за лихе поведення. Крім того знайдено при нім лист від навч. з і. Замарстинова, що домагався від нього звороту якихсь грошей, грозячи, що повідомить про це дирекцію школи. Все те причинилося мабуть до його самогубства.

ТРАГІЧНІ ПОМИНКИ.

В Річці-Снідавці, пов. Косів, по похороні гуцула Микити Шавлюка відбулися поминки, на яких частувалися теж горівкою. Коли забракло горівки, взялися до денатурованого спирту. Після такої бажівільної пиятики померли Андрій Захарук і Микола Шавлюк, а два інші учасники поминок борються зі смертю.

ДРАМАТИЧНІ СЦЕНИ У ЛЬВІВСЬКИМ ПРОЦЕСІ О.У.Н.

ЛЬВІВ. — Всі 23 обвинувачених українських націоналістів поводяться перед польським судом надзвичайно достойно. Ті з них, що у слідстві чи у варшавському процесі „заломидися", висказують тепер за це погорду до себе, виправдуючи свою слабкість цілковитим фізичним і духовим виснаженням. Мигаль, коли його предсідник суду запитав за Степана Бандеру, заявив, що так сталося, що він попередньо при зізнаннях заломився і через той свій учинок він тепер не є гідний повторити на цій салі імя Бандери і тому буде вживати тільки слова „провідник". Малюца називає себе негідником за те, що не мав сили видержати і наговорив у слідстві перед варшавським процесом децю такого, чого не повинен був сказати. Обидва відкидали всі зізнання, в яких було щонебудь, що могло би пошкодити їх товаришам-революціонерам. Заявляли, що їхні давні зізнання були несправдливі, бо складані в такні давні обстановках, коли їх правдили, бо безнастанних допитах по 4 дні й ночі й коли вони не були всімі вже ні думати, ні зізнавати.

ЖЕРТВИ ІМІГРАНТСЬКИХ ЗЛИДНІВ.

ЛЬВІВ. — Помер по довгій недужі, маючи всього 46 років, молодий історик д-р Ігор Зоский. Покійний походить з Наддніпрянщини, з української патріотичної родини. Його загинали в передчасну могилу тяжкі матеріальні умовини життя. Було це дуже талановита й освічена людина. На похороні було дуже багато громадянства. І було море вінків. Між промовцями над гробом був редактор Микола Голубець, який у промові винив за передчасну смерть Покійного добре ситуовану частину нашого громадянства і вимагав, щоб це громадянство подбало тепер пронаймці за життя жінки Померлого й дитини. Нова могила лежить на Личакові, близько цвинтаря наших Поляглих Героїв.

СВЯТО С. ПЕТЛЮРИ.

ЛЬВІВ. — У Львові й по інших містах Галичини відбулися свята в пам'ять Головного Отамана С. Петлюри в 10-ті роковини його трагічної смерті.

ПОКЛІН ПОЛЯГЛИМ.

ЛЬВІВ. — Українська преса переповнена дописами з ріжних місцевостей, у яких описують величаві походи з вінками, музикою і хорами на могили Героїв, що відбулися підчас Зелених Свят. Всюди вела порядок молодь. У походах була теж шкільна дітвора.

ЗІЗД ПРЕДСТАВНИКІВ ОБЛАСНИХ МУЗЕІВ.

СЯНІК (Галичина). — Згідно з рішенням Третього Зізду Представників Обласних Музеїв відбувся Четвертий Зізду у Сяноці в домівці Т-ва „Лемківщина" дня 31. травня та 1. червня 1936 р. На зізд приїхали делегати 8 обласних українських музеїв. Звіти зложили: Музей Бойківщини у Самборі, Яворівський музей „Яворіщина", Стрийський музей „Верховина", Перемиський музей „Стриговір", Сяницький музей „Лемківщина", Коломийський музей „Гуцульщина", Равський Музей, Березанський Музей і Тернопільський Музей. Учасники зізду відбули теж прогулю до руйн старинного замчища Мимоня біля Боська.

ДАЮТЬ ПРЕЗИДЕНТОВІ ДИКТАТОРСЬКІ ПРАВА.

ВАРШАВА (Польща). — Уряд вніс законопроект про поширення прав президента держави. Над проектом ведеться дискусія в соймі. Буде це спроба ввести свого роду диктатуру на фінансовім і господарським полі. Уряд хоче пристосувати ці ділянки головно до оборони Польщі на випадок війни. Більше як певно, що проект перейде, бо уряд має в соймі запевнену більшість.

ОКЛИКИ „ГАНЬБА" В АНГЛІЙСЬКОМ ПАРЛЯМЕНТІ.

ЛОНДОН. — Антоні Іден заявив у палаті послів, що Велика Британія зайвиться в Лізі Націй за негачне скасування наложених проти Італії санкцій. Саме Іден був тим, що тому кілька місяців наставав на те, щоб Англія домагалася тих санкцій. По його заяві далися чути оклики опозиції: „Ганьба" й „Уступай". Та це на ніщо не здіялося, бо консервативні кола попряте Ідена і внісдення на уділення Іденові догани не дістане більшости.

ПОМЕР МАКСИМ ГОРКИЙ.

МОСКВА (Росія). — Помер на серцеву недугу в 68-мім році життя Олексій Плешков, відомий у світі під іменем Максим Горкий (Максим Гіркий). Твори його відомі в цілім світі. Зпочатку був ворогом большевицького режиму, а потім під впливом Леніна став його оборонцем.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays. Owned by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. "Свобода": BERgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BERgen 4-1016-4-0807.

Кавалери належать посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order. За кождо зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЦІЛОГО СВІТА НЕ ОБДУРИШ

На статтю „Свободи“ з приводу реформи російської конституції, або так звану демократизацію російського соювського устрою, накинута комуністи з „Вістей“ з непоміркованою лайкою.

Як відомо, „Свобода“ сказала виразно, чому вона не вірить у те, що в Росії диктатори заводять справжню демократизацію соювського устрою. Як давніше, так і тепер „Свобода“ показувала на загальну вдачу людини не зрікатися влади так довго, поки до цього не заставлять її непомірні обставини. Як давніше, так і тепер „Свобода“ звертала увагу, що навіть як уже обставини заставляють людину зректися влади, то й тоді, уже зрікаючися влади, вона це пробує накрутити обставини так, щоб задержати з тої влади якомога найбільше. Часто їй удається обдурити своїх противників, себто назверх нібито зректися своєї влади, щоб по суті її не зректися. Діється це в тих випадках, коли, ті, що мають владу, побачать, що як вони не уступлять добровільно з частини своєї влади, то будуть примушені покинути її всю.

Це все загально відомі факти історії. І большевики теж про це знають, і вони самі не раз ці факти підкреслювали. Однак рівночасно вони представляли комуністичних верховодів за виімків від загального правила, за святців, що своєї влади вживали тільки для добра інших людей, а саме для добра пролетарської класи. Коли тепер ці комуністичні деспоти нібито зрікаються влади, то комуністичні агенти знову розхвалили деспотів. Мовляв, святці зрікаються влади добровільно, бо вже нема класових ворогів пролетаріяту.

Очевидні факти збивають ці претенсії большевицьких агентів. Большевицькі деспоти держали владу, хоч вони перемогли ворогів. Вони вживали своєї влади жорстоко, хоч до цього не було потреби. Вони показали просто божевільну жажду влади. Вони були розсадниками божевільної погоди за владою по всьому світі. Зрікаються добровільно влади є проти природи таких людей. Якраз такі люди зрікаються влади тільки з опортуністичних причин. Такі якраз люди, заставлені зректися влади, пробують ще раз обдурити тих, на користь котрих вони зрікаються.

Подібних прикладів обманств можна навести багато. Та найбільше промовний прикладом був факт з історії самої большевицької влади, а саме їх окричане нібито-вирішення національного питання на Україні. За параваном повного самоозначення аж до відірвання кішки московський шовінізм, російський централізм, україножерна кампанія проти всього українства.

Це факти, яких большевицькі агенти збити не можуть. Тому вони чіпаються хіба лайки, бо лайка це зброя людей, прилапана на брехні.

Еріх Еал.

ДРАКОН НА ШОВКУ

З вигляду елегантного сальону у стилі Бідермаєра не можна було догадатися, що сюди вломалися злодії. Кімната була ненарушена у своєму порядку. Погляд інспектора поліції Гравенса зупинився тільки на сірій плямі стіни, залишеній на місці образу. Професор Бакстер хвилювався.

— Не розумію одного: чому вломник узяв тільки один образ, а той другий, що є парой до нього і має таку саму вартість, залишив.

Професор знів образ у гарних різьблених рамках і придивлявся малюнку якогось фантастичного дракона: — Це дуже цінна китайська робота на шовку з доби династії Шу-льонг. Вломник мусить бути знавцем; оба образи це найцінніші речі з моєї збірки; без пари не мають вони такої вартості.

— Можливе, що злодій почув якийсь шум і не мав часу захопити з собою другий образ, утікаючи — сказав інспектор. Його помічник, детектив Гопкінс, спитався:

— А як виглядав той украденний образ?

— Зовсім подібний до того, тільки дракон повернений у другий бік — пояснив професор.

Інспектор Гравенс досліджував стіну, де висів образ: — Як, на вашу думку, пане професоре, може злодій найлегше продати вкрадений образ?

Професор подумав хвилину: — Не буде це йому легко. Може він знайде якогось приватного аматора, може, якийсь антикваря, але на кожний випадок без того другого...

Оба представники тайної поліції оглянули кімнату, не знайшовши в ній ніяких підозрливих познач. Інспектор, відходячи, звернувся до професора:

— Будь ласка, залишіть нам на кілька годин цей китайський образок. Ми зробимо з нього фотографію і розішлемо копії до різних антикварів.

Професор нелегко розставив із своїм образом, але Гопкінс усюкоїв його:

У ПАПИ ПІЯ ХІ.

Папа Пій ХІ сидів на золотому троні, під пишним baldахином, у величезній залі з мурами, вкритими червоною парчею, зі стелею, вкритою мистецькими фресками, і з підлогою, встеленою мозаїкою дорогоцінних різнобарвних мармурів.

Обабіч його трону стояли два єпископи в червоних мантіях і трохи далі кілька папських гвардійців у повній парадній формі. Напроти папи, на відповідній віддалі, витягаючися у велику підкову, що замикалася пірколом посередині салі, стояли ми, — представники світової преси, журналісти всіх мов і націй, убрані в фракі і смокінги, а дехто і просто в чорне. Дехто з журналістів мав на грудях відзнаки, що ними відповідні уряди вважали потрібним і справедливим винагородити воюючих слова за їх невпинну працю за інтереси своїх націй; дехто — і в тому числі і Ваш кореспондент, єдиний представник української преси, — мав на собі національні відзнаки.

Папа Пій ХІ задумливо дивився на нас. Ми — повні чекання — мовчали. Допіру він обходив нашу підкову, даючи до цілунку папську каблучку, і цікаво було дивитися, як за кожним помахом руки майстра церемоній хилилися група за групою, ніби стрункі кипариси під вітром, мовчазні чорновбрані постаті перед білим дідусем. Дідусь проходив, дальша група схилялася, попередня вставала. В повній тиші, під ледви помітний шелест ніг, падали назви націй: Англія, Фінляндія, Україна... Польська преса мала пять представників, московська — ні одного. Кілька жидів входили, в склад представників преси центральних держав та Америки. Поміж французів було кілька відомих агентів та вільнодумців, — північно-європейські кореспонденти були всі протестантами. Але в цей урочистий момент всі схилялися й ставали на одно коліно перед білим дідусем, що мовчки давав безкровну зморщену руку з великим перстеном.

Майже 80 років тому, 31 травня 1857 року, в родині Франческа Ратті, в маленькому містечку Дезіо, народився четвертий син, — галисине червоне немовлятко, якому надано воювничє імєння грецького героя — Ахіля. О-

чевидячки, ніхто в родині не підозрівав тоді в безпомічності немовляти будучого суверєна, відновника Папської Держави, що — при мінімумі території — нараховує максимум підданих.

Вісімдесят років — це вже довгий шлях! Це — вже майже закінчений шлях. Пізніші історики випишуватимуть великі купи паперу, поки спишуть всі етапи цього довгого шляху від дитячої коліски до папського престолу, але мені в цей момент пригадується тільки одна велика дата, що буде вписана в історію Італії, а з нею і в історію цілого світа — дата 11 лютого 1929 року. Навіть не дата 6 лютого 1922 року, коли кардинал Ахіль Ратті відійшов у минуле, щоб дати місце папі Пієві ХІ, — а дата 11 лютого 1929 року, коли, з волі папи Пія ХІ, в тісному порозумінні з провідником фашизму Б. Мусолінієм, католицька церква віднайшла Рим, а Рим віднайшов свого папу. Універсалістичний католицизм пішов на зустріч націоналістичному фашизмові. Не всі католики і не всі націоналісти зрозуміли вагу цього факту. А тимчасом досить собі пригадати, що коли італійські соборники-націоналісти (хоч у тих далеких часах цей термін не мав ще жадного вжитку) внаслідок цілої низки бурхливих революцій та кривавих воєн досягнули зєднання поділеної поміж різними державами національними територіями, вони не завагалися піднести руку також проти Папського Уряду, що, нібито в інтересі Церкви, відмовлявся признати соборницькі ідеали і тримав в своїх руках натуральну й історичну столицю Італії — Рим. Колиж націоналістичні війська силою захопили Рим, щоб закінчити в ньому справу національного єднання, тодішній папа, на знак протесту, замкнувся у Ватикані і відмовився визнати королівський уряд, називаючи його — узурпаторським. Це було в 1870 році. Проходили роки за роками. Проходили папи за папами. Але політика Ватикану залишалася все та сама. Ватикан відмовлявся визнати право Італії на Рим, на повне національне єднання. Та Папа Пій ХІ зрозумів це право. Папа Пій ХІ зрозумів права Націй, як явища універсального, як явища спритуального, і тим усунув небезпеку смертельного конфлік-

ту між двома духовними силами, що мусили єднатися, а не взаємно змагатися, в боротьбі проти воювничого матеріялізму, — усунув небезпеку смертельного конфлікту між тисячелітнім католицизмом і молодим, ледви народженим, але вже могутнім націоналізмом. Хрест з'явився знову на капітолі, а католицькі церкви та монастирі прикрасилися знаком фашистського літорія.

На жаль, у нас ще досі, ані католики, ані націоналісти, не зуміли зробити всіх потрібних висновків з цього факту неймовірної ваги.

Папа Пій ХІ заговорив. І голос його звучав по старечому, ніби тяжко було старому вимовляти слова, а ще тяжче надавати їм виразистості й переконливості:

— Ви маєте величезну силу, — говорив він нам, журналістам — і величезну відповідальність. Розміряйте вашу силу відповідно до відповідальности. Кожний факт, про котрий оповідаєте, намагайтеся віддати вірно, згідно з правдою. Не так, як віддає фотографічна машина, — бо вона така — машина, — а так, як віддає мистець на кшталт Піранезія, що має душу й відчуження. Велика ваша сила, але велика й ваша відповідальність...

А я думав: — Так, ти маєш право говорити про силу й відповідальність, — бо й твоя відповідальність є велика. Більша за нашу. Маєш своїх вірних в усіх націях. Маєш їх і серед українського народу. І всі чекають від тебе слова правди й справедливости. Всі чекають від тебе, що ти схилишся над найбільш обездоленним прийдеш на поміч до найбільш успослідженого... Велика твоя відповідальність, о папо...

Перед моїми очима проходили образи з недавнього минулого. Муки й терпіння українського народу. Його боротьба за національне імєння. Його боротьба за рідну мову. Його боротьба за ідею власної державности. І відношення до цього всього — папи.

Дійсно: Велика, о Папо, твоя духовна сила, але й якаж велика твоя відповідальність! Пій ХІ закінчував свою промову:

— Приймїть же моє благословєння на вас всіх, і на ваших близьких, про яких думаєте, і на ваші країни, такі дорогї й любї, — тим більше дорогї й любї, чим більш далекї...

Євген Онацький, Рим.

РЕПУБЛІКАНСЬКА ПЛЯТФОРМА

Є латинська приповідка: „Коли двоє людей робить те саме, воно перестєє бути те саме“. Ця приповідка має на меті підкреслити особистість людини, її характер і силу печатї її духа. Кожний чоловік, коли виконує якусь діло, ставить на ньому печать свого духа і витискає свій характер. У вислідї та сама річ виходить ріжно, коли її виконує двоє ріжних людей.

Такі гадки насуваються нам, коли вчитуємося у плятформу Републіканської Партії, затвердженої недавно на конвенції в Клівленді. Фактично ця плятформа змагає точнісько до того самого, до чого змагає дотеперішня політика демократів: боротьба з безробіттям, оживлення промислу, піднесення фермерства, боротьба з монополіями й збереження політичної та економічної свободи; врятування малого бізнесу й пошанування одиниць, давши їй змогу бути не тільки безвольною шрубкою в панівному суспільному ладі, але також активним співтворцем того ладу, з можливостями вибиватися вгору, щось творити, мати щось чимсь завідувати.

Нїхто не закине президентові Рузвельтові браку доброї волї, патріотизму, рішучости і витривалости, у виконуванні цієї політики. А всетаки републіканська плятформа починається вступом: „Америка в небезпеці! Вайхайтеся доля всіх американців і їх будучих поколінь. Ми віддаємо себе на те, щоб врятувати політичну свободу, індивідуальну нагоду і характер свободних горожан, яким то цінностям першїй раз загрожєє сам уряд. Три роки адміністрація „Нового Розділу“ збезчещувала американські традиції й очевидно зраджувала ті обіцянки, які дала Демократична Партія суспільности в заміну за її піддержку“.

Що за причини, що републіканці аж так гостро критикують демократів, хоч рівночасно поміщують у своїй плятформі багато таких точок, що їх мала і далі має демократична програма? Якраз демократи в часї трьох літ старалися урегулювати години праці, взаїмовідносини власників і робітників; добитися назначення найвищої платні робітників, боротися з монополіями, охороняти середні і малі бізнеси і т. п. Якраз вони пробували перевести це все в життя, впроваджуючи „Новий Розділ“, Нешенел Ріконстрошєн Ект, Агрїколтюрел Еджостмент Ект, Гуфї Ект, які то акти назначували години праці, висоту платні; боролися з монополіями, накладаючи на них високі податки і т. п. Републіканські сенатори і конгрєсмени впродовж трьохлітнього демократичного урядування навіть співпрацювали в цьому відношенні, а сенатор Стейвер, той сам, що в інвєгураційній промові републіканської конвенції так тяжко скритикував демократів, головував у сенатї за всі ті акти...

Щож тоді є причиною політичного тертя поміж демократами і републіканцями? Основною причиною в першїй мїрі є це, що кожний демократичний устрїй потребує щонайменше двї політичнї партїї, щоб могли проявити свободу думки, щоб могла бути конкуренція, щоб люди могли мати можливість вибору. Коли би була тільки одна партія, або й навіть двї, але такї, що не критикувалиб себе взаїмно та не виявляли своїх помилок, то люди не малиб вибору поміж двома поглядами і такий стан фактично був би диктатурою одної партїї, хоч би навіть ця диктатура не спочивала на фізичній силі, а на апатї широкого загалу. Як довго Америка рішена оборо-

няти свої демократичні принципи, так довго вона буде мусїти мати у себе щонайменше двї політичнї партїї, які взаїмно себе будуть критикувати та шукати ріжниць у плятформах.

Не знати ще, що ухвалить демократи на своїй конвенції, яка відбудеться під кінець цього місяця. Можливо, що вона ухвалить плятформу, що буде зачинатися таксамо алярмуючо, як зачиналася плятформа републіканців, з тим очеvidно, що небезпеку для Америки вони будуть добачувати не у своїм правлінні, тільки у републіканському. Однак вже тепер можна сказати, що демократи поставлять собі за цїль точнісько тєсає, що поставили републіканці, а саме: боротьбу з безробіттям, оживлення промислу, піднесення фермерства, а при тїм всім збереження свободолюбних американських традицій. Можна, також вже тепер сказати, що колиб републіканці прийшли до влади, то в головних зарисах вони візьмуть ту саму лінію, що її взяли демократи. Можна навіть сказати, що ріжниця у виконанні їх політичних завдань буде сповідно невелика. Але вона всетаки буде. Бо, як говорили старі римляни, „коли двоє робить те саме, то воно перестєє бути тєсає“.

Рїжниця між політикою демократів і републіканців буде міститись у тактиці та засобах. Тактика має великий вплив на формування суспільного характеру. Републіканці знають, що урядова контрола над нинїшнім економічним життям нації є немінуча, як немінучо є контрола вуличного руху. Залишати повну свободу в нинїшнім економічнїм життї, означало би те саме, що позинмати всі світла з вулиці і всіх поліцаїв руху, й позволити людям і автомобілям рухатися, куди собі хто захоче. Знають це републіканці дуже добре, тому вже тепер у своїй плятформі вони вставили точку, що передбачєє регуляцію платні, годин праці, валюти і т. п. Однак републіканці хотїли бє це все переводити як конечне зло, яке при першїй нагодї можна булоб усунути. А демократи не тільки вводять контролю, але єтарюють в суспільности витиснути любов до цієї контролі, бо на їх думку вона залишиться у нас надовго. А така тактика вже зачіплює характер суспільности і на думку републіканців вбиває того сильного, індивідуального, підприємчивого, самовистарчального духа, на якому першї пїонїри поклали основи для нинїшньої Америки.

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ,

які опрацював і видав М. О. ГАЙВОРОНСЬКИЙ на мішаний хор:

- 1. Живи, Україно.
2. Невістюлька, пісня з Полісся.
3. Вербож мов, пісня з Полісся.
4. Ой, як сонечко сходило, пісня з Лемківщини.
5. Моя мила, пісня з Лемківщини.
Повницх 5 пєснь продаємо за \$1.00.
6. Коляда, Гуцульське Рїзвє.
7. Пїєнь, Гуцульське Рїзвє.
8. Крутїлки, Гуцульське Рїзвє.
9. Щедриїка, Гуцульське Рїзвє.
Повницх 4 пїєнї продаємо за \$1.00.

Всі повницї піснї можна одержати в кнїгарнї „Свободи“. Вислаємо тільки по одержанню належностї.

"SVOBODA" 81-83 GRAND ST., P. O. BOX 316 JERSEY CITY, N. J.

Гїсть (хочє купатися в океанї): — А чи тут нема крокодилів?

Тузємець: — О, нема!

Гїсть: — Відки знаєте це так напевно?

Тузємець: — Крокодилї дуже хитрї, вони всі втікають перед реїнами!

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

РЕЦЕПТА УСПІХУ.

З приводу кінця року роздають різні шкільні титули. Надають їх не тільки ученикам, що кінчать школу, але й не-ученикам, а старшим людям, що відзначилися на якомусь полі людського знання або праці. При такій нагоді здають газетарі такому відзначеному чоловікові преріжні питання та подають у газетах його відповіді.

З нагоди надання титулу найбільшому американському банкірові Дж. П. Морганові „Красивим інститутом суспільних наук“ газетарі питались, чому він приписує успіх, та яку раду дав би він людям, що хотіли би теж мати в житті успіх.

Найбільший американський банкір сказав: „Я можу зібрати рецепту успіху в такі слова: сповний свою роботу; будь чесний; додержуй слова; помагай іншим, як можеш; будь справедливий“.

Як відомо, рецепта Моргану різняться від рецепти, яку дає наша народна філософія. Як спитались одного розумного чоловіка, як стати багатим, він сказав: „Стань свинією на три роки, і станеш багатим“.

„А що потім буде?“ — питались його далі.

„Потім так привикнеш бути свинією, що вже все будеш нею“.

ХТО ЗНАЄ СЕКРЕТ УСПІХУ?

Котра рецепта ближча правди?

Здавалось би, що Морганова. Адже він має мільярди.

Однак чи здобув він собі їх, придержуючись цих засад, які він тепер іншим голосить? Ні, він дістав від свого батька грібні мільйони, і своїми заходами їх тільки розробив. Чи розробив він свій маєток, придержуючись цих засад, які він сказав газетарям, чи може іншими способами?

Це не значить, що Морган говорив свідомо неправду. Чиж не можливо, що йому тільки так здається, що таких засад держався, а він на ділі держався зовсім інших?

Наприклад, чи не можливо, що Морганові здається, що він усе держався засади „Сповняй свою роботу“, а він тимчасом держався засади: „Сповняй свою роботу, як це приносить зиски“? Чи не міг він так само держатися засади: „Додержуй слова, як це приносить зиски“?

НАЙЛЕКШИЙ УСПІХ.

У своїй рецепті успіху Морган має аж п'ять заповідей. Голандський письменник Мультатулі раз сказав: „Чоловік ніколи не є досить обережний у виборі своїх родичів“.

Це наводить мені думку, що Морган міг коротко подати газетарям багато коротуш рецепту досі: „Хочеш мати успіх, родися в домі мільйонерів“.

Бо що варта Морганова рада „сповняй свою роботу“ для 12 мільйонів людей в Америці, що не можуть дістати роботи?

ОБЕРНЕНА РЕЦЕПТА.

Морганова рецепта успіху має ще інше значіння.

Вона підсуває читачам думку, що як людина не має успіху, то вона цьому винувата сама бо не вміла рівночасно бути пильною, чесною, словною, учинною та справедливою.

Чи так воно є? Чи нема в Америці багато й багатьох людей, що й пильні, і чесні, і словні, і учинні, і справедливі, а все ще успіху не мають?

А коли так, то чому? Чому саме так трапляється, і то дуже часто, що люди, які за рецептою Моргану повинні мати

успіх, а успіху не мають? Чи цьому винуваті ці люди? Чи можливо, що вони ще щось повинні би робити, щоб мати успіх, чого Морган не згадав? А чи не можливо, що винуватий за їх неуспіх хтось інший, інші люди, всі люди, ціла суспільність?

ЧИ МОРГАНОВІ ЗАПОВІДИ МОЖУТЬ ЦЕ ЗМІНИТИ?

Американський інженір Стюарт Чейс, широко звісний зо своїх економічних писань, у своїй книжці „Біда стара конкуренція“, в котрій він, як видно, представляє наслідки конкуренції в промислі й торговлі, доказує на основі урядових податкових даних з 1927-го року, що в тому році в Америці людей можна було поділити на такі класи щодо їх приходів:

У класі з річним приходом від 5 мільйонів доларів угору було 10 осіб; у класі з річним приходом від мільйона до 5 мільйонів було 273 особи, у класі з річним приходом від \$100,000 до мільйона доларів було 10,784 особи; у класі з річним приходом від \$10,000 до \$100,000 було 332,789 осіб; у класі з річним приходом від \$5,000 до \$10,000 було 543,509 осіб. Річний прихід нижче \$5,000 зголосили 3 мільйони 235 тисяч осіб. Не предложив ніякого податкового звіту 41 мільйонів осіб. Отже подавляюча більшість американського населення не має навіть на стільки доходу, щоб зголоситися до податку.

Увесь прихід першої класи вносив 89 мільйонів доларів, а пересічний прихід кожної особи в цій класі 8 мільйонів 900 тисяч доларів. Увесь прихід другої класи вносив 497 мільйонів, а пересічний прихід кожної людини в цій класі 1,800,000. У третій класі весь річний прихід 2 мільярди 222 мільйони, а пересічний кожної особи \$206,000. У третій класі весь прихід 7 мільярдів 298 мільйонів, а пересічний прихід кожної особи \$22,000. У четвертій класі всього приходу було 3 мільярди 759 мільйонів доларів, а пересічний прихід кожної особи \$6,900. У п'ятій класі всього приходу 8 мільярдів 708 мільйонів доларів, а пересічний прихід кожної особи вносив \$2,700 на рік. Нарешті у шестій класі всього річного приходу було 62 мільярди 500 мільйонів доларів, але пересічний прихід кожної особи вносив \$1,500.

Чи яка серйозно думаюча людина може припустити, що якби так люди завзялися придержуватись Морганових заповідей праці, чесності, словності, учинності й справедливості, то вони масово перейшли би до вищої класи щодо своїх приходів?

Відгризся.

Гість: У вашому ресторані даєте неможливі порції. Нікому, на жаль, не зможу поручити вашої харчівні.

Кельнер: Прішчу вас, поручить хоча тим, що їм зле бажаєте.

Між знайомими.

— Чи підчас шлюбу ти була поденерована?

— Так, найбільше до часу, поки Славко не відповів на запит священика „так“.

За трамваем і ідеалом жінки не треба ніколи гнати, бо що п'ять хвилин приходить другий.

Злюбний.

— Дотеп, що ви перед хвилиною нам оповіли, має щонайменше двісті літ.

— Алеж ви, пані, маєте память...

ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС ОУН У ЛЬВОВІ

(Дальші зізнання підсудних, подані за часописом „Діло“).

Семого дня розправи, зізнав увесь час підс. Роман Мигала. На лаві підсудних сидять спокійно 13 підсудних; поліцаї сидять між ними у другій лавці. Між підсуд. нема трюх, які вже зізнавали, а саме: Янова, Стецька і Сподьського. Підгайний, який цілий день зізнавав у суботу, засів нині побіч Пашкевича, теж у другій довгій лаві. Між публікою сидять лише найближчі підсудних — кільканадцять осіб, які слідує уважливо за ходом процесу. Крім того між публікою сидить теж кілька тайних поліційних агентів.

Предсідник поінформував підс. Мигала, що його обтяжує своїми зізнаннями підс. Б. Підгайний у справі вбивства Я. Бачинського та у справі слідування за Кособудзьким.

Заява підсудного Мигала.

Підсудний заявляє, що у варшавському процесі себе надто обтяжив. На питання предсідника відповідає, що краєвим провідником був Ст. Бандера. Його називає своїм провідником, бо підс. негідний вимовляти назви цієї людини. Заявив, що сам вступив до організації. Спершу належав до ЗУНРО в 1926 р., далі до УВО, опісля в 1930 або 1931 р. вступив до ОУН. На питання предсідника запевняє, щоб його втягнув до ОУН підс. Бандера. В ОУН працював у пропагандовім рефераті, спершу на Львів, опісля на львівський повіт, а згодом на цілий край. Признає, що Бандера був безпосереднім зверхником підсудного і давав усі прикази, зате Підгайний давав прикази лише у справах боевого реферату.

Справа вбивства Я. Бачинського.

У березні 1934 р. підсудний дістав приказ від свого провідника довідатись, де мешкає студ. Я. Бачинський, якого знав уже раніше. Заявляє, що Бачинський не був ні приятелем ні товаришем підсудного. Від провідника довідався, що Бачинський є конфідентом і тому його треба вбити. Оповідає, що перед Великоднем 1934 р. підсудний дістав приказ від Підгайного затримати Я. Бачинського до год. 9-тої у місті. Перед 9-тою підсудний побачив на вул. Руській Качмарського, тому попросився з Бачинським. Чим його мали вбити, підсудний не знає. На другий день довідався від Підгайного, що Бачинський ранений ножами і лежить у шпиталі. Далі оповідає про друге намагання вбивство Бачинського в Єзуїтським городі. Признає, що тоді був з Бачинським у ресторані Вунда і довідався від нього, що він має ще рани. Підсудному стало жаль Бачинського та відвів його під саму хату, де попросився з ним. І тому не дійшло тоді до вбивства в Єзуїтському городі.

Підс. Зарицька невинна.

З черги оповідає про третій замах на Бачинського на старому Стрийському цвинтарі. Заявляє, що ні Зарицька, ні Сеньків, хоч ішли з Бачинським на вул. Кадетську, не знали нічого про пляноване вбивство. Далі оповідає подібно, як повідомив Качмарського, щоби приготувався до вбивства. Підсудний додав, що він з Косівною мав привести Бачинського на Стрийський цвинтар. Однак тому, що Косівна була хора, підсудний відпровадив її до лікарні Панчишина. З цієї причини звернувся до Зарицької, щоби привели Я. Бачинського на вул. Кадетську. Запевняє те раз, що Зарицька ні Сеньків

рібуче не знали тоді про пляноване вбивство Я. Бачинського. Підсудний оповідає, що Сенькова і Зарицьку вислав по Бачинського тому, бо сам хорював на серце і навіть посилав Сенькову, щоб купив підсудному лід. На питання предсідника, чому злєговжив приказ і сам не привів Бачинського, але посилав по нього інші особи, підсудний признає, що тоді був недужий і взагалі не думав про те, чи дійде до замаху. Каже, що Зарицька привела Бачинського на вул. Кадетську зойно по 10-тій год., а Качмарський мав ждати на Бачинського до год. 9.50 вечором. Додає, що боївка Качмарського ждала тоді на Бачинського вже від полудня.

Убивство Бачинського.

Оповідає, що чергового дня по цім невдалім убивстві підсудний побоювався, що Бачинський догадується, що на нього, плянували замах. Заявляє, що на Підгайного не натискав, що сам у Бачинського і піддержує, що приказ до вбивства дістав від Підгайного. Признає теж, що по невдалім замаху на Кадетській вулиці, сам Підгайний хотів застрілити Бачинського. Однак тому, що Підгайний не мав часу, підсудний сам згодився вбити Бачинського, кажучи, що до помочи візьме собі Сенькова. Після того підсудний пішов до хати Бачинського, але його не застав. Залишив йому карточку з проханням, щоб Бачинський прийшов на вул. Руську або до Пасажа Миколая. Заявив, що Сеньків до ОУН не належав. Однак підсудний мав на Сенькова великий моральний вплив і сподівався, що Сеньків не відмовить йому допомогти в убивстві. І дійсно так сталося. Два револьвери дістав підсудний від Підгайного. Бачинського зустрів підсудний 9. травня 1934 р. у Пасажі Миколая з Сеньковим. Всі три пішли до ресторану, де пили горілку і пиво. В год. 9.45 пішли всі три на вул. Кадетську, де Бачинського вбито. Сеньків і Бачинський були підхмелені, сам підсудний — ні. Признає, що з 20 зал. підсудний дістав від власника ресторану лише 4 зл. Підсудний не пригадує собі чи стріляв до Бачинського з правого чи з лівого боку і з якого віддалення та скільки віддав стріляв. Опісля втік на вул. Пелчницьку, де Косівний передав револьвери. З черги зі Сеньковом підсудний пішов до ресторану Тарнавського, де пізніше прийшов теж Підгайний і йому підсудний оповів про вбивство. З ресторану пішов зі Сеньковом до Єзуїтського городу, де переждав до 4-тої год. вранці. Звідтіля вернувся сам підсудний на площу С.-Б. і там довідався в 8-мій год. рано, що Бачинський убитий. На питання предсідника відповідає, що убив Бачинського тому, що він був конфідентом, а не тому, що був такий приказ.

З черги підсудний давав вияснення на низку питань прокуратора. Між іншим зізнав, що гроші, якими платив у ресторані, дістав від організації. (Далі буде).

З весняних мрій...

У стрийським парку у Львові сидять на лавці два жидки і розмовляють:

— Якби то було добре, як-щоб я виграв на лотерії стільки грошей, скільки листків мають отсі три дерева разом — каже один.

— А мене приймеш до спілки?

— А хороба на тебе! То ти мало маєш інших дерев?!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Я.

Відчит про Музей Визвольної Боротьби і велична збірка.

Зібрати на відчиті на культурну справу \$403.15 у готівці — це дійсно небуденна справа в нашій українській житті. А таке сталося в неділю, дня 14. червня 6. р., в Нью Йорку в У. Н. Домі, де відбувався відчит про Музей Визвольної Боротьби України, що існує в Празі. Прелегентом був п. Евген Вировий, касієр Музею.

Цілий день падав дощ і не було надії, що прийде більше число слухачів. Та всетаки знайшлося яких 200 осіб, що зацікавилися цією культурною справою, та прийшли послухати.

Прелегента представив д-р Л. Мишуга. Сказав, що п. Е. Вировий не брав і не бере активної участі в політичному житті, а займається головно Платом і культурно-освітною українською працею. Теж підкреслив, що між присутніми на саді не бачить нікого з тих, що те завжди так багато говорять про просвіту, культуру, поступ і т. п.

На секретаря покликало підписаного.

Шановний гість п. Евген Вировий, щиро привітаний присутніми, зложив привіт від української іміграції в Чехословаччині та тих українських культурних установ, що там існують. Потім зясував причини, які склалися на те, що рішено оснувати в Празі Музей Визвольної Боротьби. Бесідник запевнив українську іміграцію в Америці, що є гарантована Музеєві з боку Чехословаччини всяка охорона його майна, та що щодо цього зайві всякі побоювання. Далі розповів про перші, основні збори Музею, що відбулися в 1925 р., та те, як ця думка стрінулася в українського громадянства з великою прихильністю та як зачали наливати до Музею відразу цінні пам'ятки нашого недавнього славного минулого. Були це пам'ятки, зв'язані безпосередньо з визвольною боротьбою і нашою дипломатичною та пропагандивною акцією в справі української державності і незалежності. В короткому часі треба було збільшити приміщення Музею, в чім підтримав Музей матеріально п. К. Лисюк. Більшу допомогу в сумі \$1,200 дав п. Яків Макогін. До Музею почали наливати з усіх сторін ріжні предмети, які надіслано даром, оплачуючи ще й кошти транспорту. Всі члени Дирекції працювали і досі працюють для Музею теж безплатно. Тут бесідник зазначив, що приїхав до Америки на Міжнародну Філателістичну Виставу і при тій нагоді хоче присвятити трохи часу і труду справі Музею Визвольної Боротьби, ріг ясна, теж безкорисно.

Досі має Музей яких 5,000 жертвоваць. Зібрано коло 200,000 чеських корон, або коло \$8,000, а треба на будову коло \$18,000. Щодо жертв, стоїть на першій місці Галичина, потім європейська іміграція, а на третім українці з Америки

По рефераті забрав слово о. Петро Понятишин і теплимими словами вивав присутніх поперти ту таку важку культурну інституцію, що збереже нам пам'ятки нашої найбільшої історичної хвилі, себто недавнього відродження Української Держави в її світлім соборницьким виді. На що добру справу жертвував о. Понятишин від себе \$100, а від україн. церкви св. Юрія \$25. Заявив, що складає ту жертву, бо переконався на польським Національним Музеєм в Раперсвілію в Швейцарії, яке велике значіння має музей на виховання нових борців нації й на пропаганду визвольних змагань поневоленого народу.

Громадянин В. Пуйда також попер цю справу в імені „світських“, себто тих працюючих українських імігрантів, що вміють цінити вагу української культури і дорожать пам'ятками наших героїських подвигів. На Музей зложив \$126.30.

Дальше зложили: Товариство „Дністер“, від У. Н. Союзу, \$25; о. Філімон Тарнавський \$10; о. Понятишин ще додав \$7, д-р Л. Мишуга \$11, Калина Лисюк \$10.50; громадяни І. Гузар і Гула \$10; Микола Максимович \$10; по \$5: Анна Стефанишин, Пріян Луків, Василь і Катерина Нишак, Антін Пасичник, Іван Сокіл, \$2: Теодосія Сліпа, Володимир Бріль, Н. Нововірьський, Катерина Берків, по \$1: Петро Редчук, Анна Дублянник, Михайло Зазуляк, М. М., М. Шкільний, Михайло Осадчук, Іван Божан, Григорій Волчинський, Григорій Гудия, Йосиф Соболь, М. Гера, Павло Боднар, Н. Н., М. Остапович. Зложили ще: О. Славко 50 ц., Ю. Драгун 25 ц. Дрібними \$10.60. Були ще й декламації, які проголосились по зложенню жертви.

Разом усіх грошей у готівці зібрано \$403.15, які відослано до Обеднання для пересилки до Музею Визвольної Боротьби.

На закінчення д-р Мишуга висказав радість з нагоди такої знаменитої збірки, яка відразу поставила нашу іміграцію на першому місці в сумі зібраних досі жертв на згаданій Музей. А разом попросив Шановного Гостя, щоб передав від нас нашої іміграції в Європі привіт, та щоб поділився з нею тим, що чув на цих зборах, бо це є образ цього, як ми тут розуміємо справу допомоги тому всьому, що піддержує боевого духа нації, що звертає її до боротьби за Визволення.

Е. Лисенко, секр.

ПІТСБУРГ, ПА.

Звіт Комітету Повенія.

Отсим подаємо до відома, що з Обеднання Українських Організацій в Америці наш комітет отримав чотири чеки на загальну суму \$425. Комітет розділив ті гроші поміж тутешніх українських громадян, які потерпіли від повенія.

Отсею дорогою комітет складає від себе і від тих, що одержали підмогу, щирю пов-

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Родинне свято народнього робітника.

В неділю, дня 14. червня 6. р., обходили громадяни Роман і Анна Слободяни 20-літню річницю свого подружжя. А п. Слободянові минуло 30 років його перебування в Америці. Склалося так, що гості прибули, але доперва при самій вечері дізналися, що це за подія збирала їх коло спільного стола. Сходили набрали відразу телого і щирого характеру. Понеслася рідна пісня, полили щирі слова. А гість з краю, п. Евген Вировий, делегат Музею Визвольної Боротьби, не міг вийти з дива, щоб на американській землі міг жити такий щиро український, старо-краєвий дух.

Тостмайстром був д-р Л. Мишуга. Зложивши побажання від себе і присутніх Шановним Ювілятам, підкреслив, що отсе має ширше значіння, бо п. Роман Слободян це один з тих наших давніх імігрантів-чорноробів, що зявив визначне місце в нашому народньому житті тільки завдяки своїй праці, набутій тут освіті й щирій відданості українській ідеї. Власними силами добився визначного і відповідального становища, будучи від 1920 р. головним фінансовим секретарем У. Н. Союзу. Шановний Ювілят дає своїм життям примір, як можна чесно й ідейною працею вибитися на верх і тішитися повагою і довірям громадянства. Численні бесідники підносили товарищів, характерність, жертволюбність та патріотизм п. Слободяна, як теж гостинність їхнього правдиво українського дому.

Слово забирали 12 присутніх, а при кінці п. Слободян подякував в імені дружини, дітей і своїм за добре слово, заявляючи, що в нього є тепер таке саме серце, з яким він приїхав сюди тому 30 років, коли покинув рідну землю. І чотиби щасливим, що може для нашої справи і свого народу та тої організації, якій служити, щонебудь доброго зробити. Закінчив тим, що зложив від себе і дружини \$25 на будову Музею Визвольної Боротьби в Празі з тим, щоб ми діждалися якнайскорше визволення України.

Громадяни Іван Лисак і Володимир Стасюк, перевели збірку. Зібрано \$70. Пролвину з того призначено на визвольну боротьбу, а другу на будову Музею Визвольної Боротьби. Жертвували по \$5: Володимир і Марія Стасюк, Іван і Анна Лисак, Михайло Пізнак, Омелья і Емілія Ревюк, Гавриїл, і Ева Слободян, Дмитро і Стефанія Галичин, д-р Л. Мишуга; Стефан і Марія Шумейко \$4; а по \$1: Е. Ляхович, В. Душчик, О. Олексів, А. Полівчак, А. Смит і Д. Слободян. Гроші вислано до Обеднання. Іван Лисак.

ВУСТЕР, МАСС.

Гром. Йосиф Зазуляк переслав до Обеднання \$10, призначуючи \$4 на визвольну боротьбу, а по \$2 на Рідну Школу, інвалідів і політичних в'язнів.

дяку всім нашим організаціям та особам, тим, що самі склали жертви і тим, що причіпилися своїм трудом до збірок. Українська громада в Пітсбургу потерпіла можливо найбільше за всіх. В часі повенія було у місцевій українській церкві поверх п'ять стій води. Так само було в Народнім Домі. Вода заповділа для церкви біля \$3,000 шкоди, а Народному Домові \$6,000.

За Комітет: Михайло Лейбик, голова; Йосиф Опалка, касієр; Іван Цвік, секретар.

ДО КРАЮ

ГОДИ

ПЕРЕСИЛАЄМО В ДОЛЯРАХ І ТЕЛЕГРАФІЧНО ДО ВСІХ ЧАСТЕЙ СВІТА. СКОРО І Дешево.

- Продаємо шифарти на всі лінії до краю і з краю до Америки.
- Полагоджуємо всі краєві справи дешево і після з'яву краєві.
- Продаємо чимноше доми і ферми і полагодуємо всі тутешні справи реально.

• В кожній справі просимо кожного Українця в Америці улаштуватися в повних справах до свого українського бюра котрого власником від 20 літ є Антін Пашук. Адреса така:

ANTHONY D. PASHUK
322 N. 8th Street Philadelphia, Pa.

М. Шандор. КАДІ

(Музулманська історія). Каді, цебто суддя, це найпопулярніша постать у світі орієнтальної казки.

У казках „Тисячі й одної ночі“ читаємо цікаві речі про сивобородого кадія. Неодного довідуємось зі сміховинок про їх закланість і продажність.

Проте за панування Австрії на Балкани варід дуже радо йшов по раду до кадія, без огляду на те, чи то були музулмани, чи християни.

На хорватським березі ріки Сави мешкав селянин Павло. Мав нужденну хатину, збудовану на палях, побіду до всіх хат у тих околицях, де Сава часто виступала з берегів.

Одного разу старий Павло відвідав сина й невістку на горі й так йому там подобалося, що збажав замешкати на поверсі, а синові звелів іти на долину.

Павло й Лука переправлялися човном на другий бік Сави. Каді приказав розповісти собі все як слід.

Каді приказав розповісти собі все як слід. Ті люди були австрійськими підданцями, аде це не бентежило суддю ні трохи.

— Перехрестися, мій сину! — Не буду хреститися перед турками — відповів розлючений Лука.

— Ну, скоро, — загремів каді. Лука почав хреститися: „В ім'я отця й сина...“

— Досить! — сказав каді. „Ще раз!“ Лука повторив, підводячи руку до чола й на груди.

— Оджге бачиш! Батько нагорі, — син надоліни! Йди, Луко, і роби так, як наказує твоя віра!

ПОЗІР! НЮАРК, Н. Д.Ж. ПОЗІР! Подіємо до загального відома, що ЦЕНТРАЛЬНА РАДА ПРИ СПІВУЧАСТІ ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРИСТВ улаштує і відсвяткує ОДНО СПІЛЬНЕ ВЕЛИЧАВЕ ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО У НЕДІЛЮ, 1-ГО ЛИСТОПАДА (NOV.) 1936 РОКУ

СЛАВА НЕЗДАРАМ!

Деяких людей просто переслідує лиха доля; їх називають незручними, так, наче вони були тому винні, що річі набирають життя в їхніх руках.

І ДЬТЕ ДО СТАРОГО КРАЮ

через ПАРИЖ або ЛОНДОН ШВИДКО й ДЕШЕВО

РОКОВА ЛІТНЯ ПРОГУЛЯКА ДО СТАРОГО КРАЮ

BERENGARIA

дня 2. липня

КУРАЦІЯ ДОМІ Т. П. — ІНФОРМАЦІЯ І ПОРАДИ ДАРОМ.

CUNARD WHITE STAR

дійну силу, вони сміються з такого чоловіка і називають його нездаром, дурнем, слоном і т. п. словами.

А поправді річ мається так, що незручні люди обходяться з мертвими річами, начеб вони були обдарені власною волею, а зручні люди обходяться з річами так, начеб з ними можна робити, що тільки їм захочеться.

На мою думку, всі оповідання про речі, що говорять, як живі люди, не видумали зручні люди, а якраз незручні.

Але я хвалю нездар не за їхній літературний хист; їхнє значіння є куди більше. Я не можу попросту вичислити всього, чим вони причинилися до розвитку й поступу світа.

Як одні з печерних людей зручно гарбували шкіру, а інші зручно вбивали мамутів чи ренів, були також рідкі одиниці, що не були зручні в нічому.

Змарбував перші фрески в печері Альтамири. Це були патентовані нездари, що не вмели навіть розколоти кости, щоб добути з неї шпік.

ЖАРТИ

Зодолі думки про подружжя. В небі нема подруж. А це діється на підставі правила відворотності, бо в подружжі нема неба.

На вулиці.

Жінка, це яблуко на дереві. Щойно як його зірвеш і вкусиш, дізнаєшся про його смак.

Минулися давні часи...

Скрахований граф кличе до себе льокая й каже: — Від завтра мусите опустити службу, бо цей замок я продаю.

ШИФКАРТИ

Найкраща служба вимагає в кожній дрібниці особистої уваги. Таким чином ніякої подробиці не переочиться і не за-недбається.

ЗАВЖДИ

Ще від 1900 року гаслом цієї фірми є: дати кожній родині особисту увагу й заінтересування — завжди.

ДО РІДНОГО КРАЮ

ПРОДАЖА ШИФКАРТ — ПЕРЕСИЛКА ГРОШЕІ доларами — ВИШКУВАННЯ дня приїзду до Америки або назви корабля.

Заводами виключно пані Вілліям Армс Фішер буде виконана спеціальна програма. Виступить мішаний хор ім. М. Лисенка, молода оркестра родини о. П. Железньського і квартет проф. А. Ковара.

РАДІО

БІЛДІЯ АРМС ФІШЕР БУДЕ ВИКОНАНА СПЕЦІАЛЬНА ПРОГРАМА. Виступить мішаний хор ім. М. Лисенка, молода оркестра родини о. П. Железньського і квартет проф. А. Ковара.

ПІСУДСКІ І БАТОРИ

Найближчі відливи з Нью-Йорку 1-го й 7-го ЛІПНЯ, 4-го й 22-го СЕРПНЯ

ГОДИНА-АМЕРИКА ЛІНЕ

32 PEARL ST., NEW YORK, N. Y.

ЧОЛОВІЧИ І ЖІНОЧИ НЕДОМАГАННЯ

ЛІКУЮ МОДЕРНИМИ МЕТОДАМИ, ВДОВОЛЯЮЧИ Й ШВИДКИ ВИСЛІДИ.

DR. L. ZINS

110 East 16 St. N. Y.

БОЛІ НІГ

Рані на ногах, опухлі ноги, набряк живи, болячі ноги, флебіт (запалення жиля), напухлі або болячі коліна чи кісточки і ревматичні ноги успішно лікуюмо новими європейськими методами без операції.

Л. А. ВЕНЛА

28 W. 89 St., New York City.

ДО ВИНАЙМУ КІМНАТИ. Ціна приступна. Хто хотіби приїхати на літні вакації і мати добру погоду, хай голоситься до: J. KONTASKI, Rt. 3, Box 437, Saugerties, N. Y.

НА ПРОДАЖ ДІМ

НА 8 КІМНАТ, (сарадж на 2 авта і кавалок землі для огорода. Маю також на продаж БУЧЕРНИК І ГРОСЕРІЯНИЙ бізнес.

НА ПРОДАЖ 84-АКРОВА ФАРМА

В добрій околиці. Земля добра. Гарні будинки й багато худоби. Можна купити дешево. Голоситися на адресу: TONY TARAS, R. D. 2, Canajoharie, N. Y.

НА ПРОДАЖ 4 ДОМИ

Ціна приступна. Хто хотіби приїхати на літні вакації і мати добру погоду, хай голоситься до: M. BRANDT, 824 N. Front Street, Alentown, Pa. Phone: 2-3934.

НЕПРИЯТІЛЬ РЕВМАТИЗМУ

Біль в руках, ногах, крижах, змивно в ногах, а поза шкірою як би мурвали дзали. Ті недуги уступають по ужиттю "SORKO".

Д-р МИХАЙЛО ЯНКОВИЧ

Урядові години: Від 1-3 попонудні і від 6-8 ввечір. В неділі згідно з умовою, 718 SO. 17th ST., NEWARK, N. J. (near Springfield Avenue) Tel. Essex 3-4468.

НЕРВОВИ — ДРАЖЛИВИ? ТУТ Є СКОРА ПОМІЧ

DR. L. ZINS

БОЛІ НІГ

Л. А. ВЕНЛА

28 W. 89 St., New York City.

Д-р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 5-2410.

ПЕТРО ЯРЕМА

ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОУК, БРОУКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel. Orchard 4-2568.

СВІЙ ДОСВОГО!

Одніючий український погребник в околиці Перт Амбой і Картерет. Н. Д.ж. SAMUEL P. KANAI, 433 STATE ST., cor. WASHINGTON PERTH AMBOY, N. J. Телефон: P. A. 4-4646. Чесна обслуга. — Умірковані ціни.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА.

Опинившись в середній темної колиби, хлопці на хвилю спинили віддих і напружено вслухувалися в оточення. Тиша була така велика, що вони чули биття власних сердець.

Їх очі ступцево приваляли до темноти, і вони почали зазірати до довкруги деякі предмети. „Я бачу, щось рухається там заміст стіну“, заговорив Док. Дік влявля зір у напямі, що його вказав Док і довшу хвилю оба хлопці адивлялися мовчки у птьму.

„Чи може що?“ — перебив Док. „Може льви, або що інше“, трохи залакано піддавав гадку Дік. Не знаючи ще, що людоїди самі гострили зуби на їх тіла, Дік на хвилю підозрівав, що дикуни вкинули їх до клітки, з якимись дикими звірами.

„Воно підноситься“, він прошептав. Хлопці знову напружили всю свою увагу і слідкували за чорним тілом, що порухувалося попія стіну. Воно виглядало досить велике. Однак темнота всетаки була ще така велика, що вони не могли ніяк вгадати, що воно могло бути.